

Arbetsprogram

för Produkt och Avfallsgruppen (PA-gruppen) 2004

1 SAMMANFATTNING

Under år 2004 kommer PA-gruppen bl.a. att fokusera på problemställningar relaterade till förväntningarna som framkom vid toppmötet i Johannesburg om en 10-årig ram av program för hållbar produktion och konsumtion. Detta med hänsyn till EU-meddelandet om Integrerat Produkt Policy (IPP). Som ett led i detta planeras det mycket aktivitet kring nordisk input till europeiskt och internationellt arbete med LCA-relaterade verktyg för att minska miljöbelastningen från enskilda produktgrupper. Samtidigt innebär detta en uppföljning av mål 12.5 i MHP om främjandet av marknaden för renare produkter, samt mål 12.2 om LCA. Men det har lagts relativt liten vikt på uppföljning av dessa två mål under de senaste åren. I arbetet med hållbar produktion och konsumtion kommer PA-gruppen främst att fokusera på direkt miljörelaterade och teknikrelaterade problemställningar, medan NMRIPP-gruppen antagligen kommer att ha en ledande roll när det gäller policyfrågor. De två grupperna kommer att ha ett nära samarbete m.h.t. detta. I övrigt planerar gruppen att bidra aktivt till internationella förhandlingar, bl.a. genom en ledande situation m.h.t. EU-arbetet med horisontala standarder för slam, bioavfall och jord och genom ett tidigt input till arbetet med en temainriktad EU-strategi för förebyggande och återvinning av avfall.

På uppdrag av ÄK-M har PA-gruppen utarbetat en projektskiss om miljö- och hälsosamarbete på lokal nivå i närområdena. Gruppen står positiv till fortsatt samarbete med idén.

Under år 2004 planerar gruppen att publicera en broschyr med exempel på positiv nordisk påverkan v. EU-direktiv, projekt som lett till politisk uppföljning på nationellt, nordiskt, EU eller internationellt nivå, samt övriga konkreta punkter som bidragit till hållbar utveckling eller en minskad miljöbelastning. Målgruppen för denna kommer att vara främst nationella politiker, men också media i en viss mån.

2 UPPFYLLELSE AV MHP'S MÅL, AKTIVITETER OCH FÖRVÄNTADE RESULTAT

Produkt och avfallsgruppens (PA-gruppens) arbete tar utgångspunkt i gruppens mandat och i det nordiska handlingsprogrammet för miljösamarbetet för 2001-2004 (MHP). I MHP lägger PA-gruppen främst vikt på insatsområdena:

- Avfall (Avsnitt 8). Den övergripande målsättningen för området är att avfallsmängden och avfallens innehåll av miljö- och hälsofarliga ämnen reduceras och att resurserna i avfallet utnyttjas bättre.

- Produktorienterad miljöstrategi (Avsnitt 12). Den övergripande målsättningen för området är att minska de negativa effekterna på miljö och hälsa från varor och tjänster genom hela livscykeln, samt främja effektiv användning av resurser.

I princip alla gruppens initiativ tar utgångspunkt i MHP's mål, aktiviteter och förväntade resultat. På avfallssidan har gruppen bidragit till uppföljning av samtliga mål. När det gäller produktsidan, så identifierade man i gruppens verksamhetsrapport för år 2002 mål 12.5 som ett mål som det särskilt saknas uppföljning på, nämligen för att främja marknaden för renare produkter. Under de senaste åren har också relativt liten vikt lagts på uppföljning av mål 12.2 vad gäller LCA och därmed det förväntade resultatet om gemensamma metoder för LCA och LCA datagrundlag. Under år 2004 planeras ökad vikt läggas på dessa områden, (jfr. punkt 1.2-1.4 i tabellen i avsnitt 9). Bl.a. planerar gruppen att bidra aktivt till UNEP/SETAC-arbetet med LCA, delvis m.h.t. MHP's målsättningar, men också m.h.t. de förväntningar som framkom vid toppmötet i Johannesburg om en 10-årig ram av program för hållbar produktion och konsumtion. Vidare tas hänsyn till EU-meddelandet om Integrerat Produkt Policy (IPP). Initiativ på detta område har en stark koppling till mål 12.5 i MHP.

3 GRUPPENS KONKRETA AKTIVITETER SOM SKA FÖRELÄGGAS ÄK-M OCH MR-M

I arbetsprogrammet finns det två initiativ som kommit in på uppdrag av ÄK-M/MR-M: PA-gruppen har utarbetat en projektskiss om miljö- och hälsosamarbete på lokal nivå i närområdena enligt en anmodan från ÄK-M. Medel för detta redovisas dock inte i arbetsprogrammets tabell, (jfr. punkt 2.6 i tabell 1), eftersom det inte föreligger några konkreta förslag om gruppens ekonomiska roll m.h.t. genomförandet. Gruppen står positiv till fortsatt samarbete med idén. Vidare har gruppens deltagande i ett förprojekt kring Gröna marknader och renare teknologier föreslagits, (jfr. punkt 1.6 i tabell 1). Detta kommer antagligen i så fall att finansieras av BU-puljen.

4 GRUPPENS KONKRETA INSPEL TILL INTERNATIONELLA FÖRHANDLINGAR

Flera av PA-gruppens planerade projekt och aktiviteter under år 2004 kommer att användas vid internationella förhandlingar och möten, m.m. Fyra aktiviteter kan särskilt nämnas m.h.t. detta.

- a) Nordisk input till UNEP's Life Cycle Initiative (jfr. punkt 1.3 i tabell 1)
- b) Nordiska LC-"pilotprojekt" (jfr. punkt 1.4 i tabell 1)
- c) Sekretariat för Horisontala standarder (jfr. punkt 3.3 i tabell 1)
- d) Projekt kring temainriktad strategi för förebyggande av avfall (jfr. punkt 3.6 i tabell 1)

UNEP's "Life Cycle Initiative" är avhängigt av bidrag från olika experter. Flera nordiska experter har värdefulla erfarenheter på området och kan säkerställa att arbetet inom UNEP går åt ett rätt håll ur en nordisk synpunkt. Detta kan dock inte verkliggöras utan nordisk finansiering av experternas arbete. Efter att en rad av "UNEP's definition studies" har slutförts under hösten 2003 kan man välja vilka specifika områden som kommer att vara mest relevanta m.h.t. nordisk input. Antagligen kommer detta bl.a. att handla om "life cycle management". Arbetet i UNEP kommer också att vara relevant i koppling till EU's IPP-arbete. Kommissionen planerar att etablera ett europeiskt samordningsinitiativ på LCA-

området, i vilken nordisk input skulle vara ett viktigt bidrag som skulle kunna stärka de nordiska ländernas roll i utvecklingen. Ett nordiskt initiativ på detta område skulle inte minst vara viktigt m.h.t. uppföljningen av Johannesburg-mötet, bl.a. för att bevara det momentum som skapades med texten om en 10-årig ram för program kring hållbar produktion och konsumtion. Ett nordiskt initiativ av denna typ kunde förhoppningsvis delfinansieras av BU-puljen.

Kommissionens meddelande om IPP är ännu inte särskilt konkret när det gäller verktyg för enskilda produktgrupper. När man utvecklat metoder och undersökt vilka produkter som är de mest miljöbelastande, bör man för dessa genomföra analyser av olika slag för att minska miljöeffekterna, inklusive utvärdering av samfundsekonomiska konsekvenser. Denna process kommer antagligen att ta 3-4 år, och först därefter kommer kommissionen att ta egentliga initiativ m.h.t. valda produkter. I koppling till detta kommer erfarenheter från frivilliga pilotprojekt att indragas. Sådana pilotprojekt borde omfatta livscykelutvärdering av den utvalda produkten, analys av verktyg för att minska miljöbelastningen, samt planer för genomförande. Eftersom detta baseras på frivilliga projekt är det högst relevant för de nordiska länderna att ta ett tidigt initiativ inom området. Därmed kan också val av produktgrupper påverkas.

Med stöd från PA-gruppen har man lyckats placera sekretariatet för den kommande utarbetning i EU av horisontala standarder för slam, bioavfall och jord hos en dansk organisation, (Dansk Standard). Närmare handlar detta om sekretariatet för den BT/Task Force (TF Horisontal) som ska stå för implementering av resultaten från ett pågående projekt om horisontala standarder till CEN standarder. Genom detta har man förstärkt möjligheten att komma in med nordiska synpunkter och erfarenheter i arbetet, inte bara m.h.t. till CEN utan också m.h.t. användning av horisontala standarder i kommande direktiv på slamområdet.

Enligt EU kommissionens meddelande den 27 maj 2003 till rådet och Europaparlamentet under rubriken "Mot en temainriktad strategi för förebyggande och återvinning av avfall", (KOM (2003) 301 slutlig), önskar kommissionen i enlighet med sjätte miljöhandlingsprogrammet att fördjupa gemenskapens politik kring avfall, särskilt när det gäller förebyggande och återvinning. Kommissionen ägnar särskild uppmärksamhet åt användningen av ekonomiska instrument och det incitament de ger att främja en ny avfallspolitik. Detta första steg i utarbetandet av en slutlig temainriktad strategi bör innebära att en optimal kombination kan identifieras för kostnader/fördelar när det gäller åtgärder och mål som krävs för en hållbar avfallshantering. De nordiska länderna har goda möjligheter att påverka hur strategin utformas. I syfte att nå ökad samsyn mellan de nordiska länderna etablerade PA-gruppen under hösten 2003 en nätverksgrupp för att utbyta erfarenheter inom området, och om möjligt koordinera de nordiska ländernas inspel till EU. Gruppen håller sitt första möte under november månad. Medel för ett gemensamt projekt inom nämnda områden kommer antagligen att behövas under år 2004.

5 INFORMATIONSVERKSAMHET

PA-gruppen lägger vikt på att kunskap och resultat från gruppens aktiviteter sprids till relevanta målgrupper på ett så effektivt sätt som möjligt. Under år 2004 planerar gruppen att publicera en broschyr (jfr. punkt Div. 4 i tabell 1) med exempel på positiv nordisk påverkan v. EU-direktiv, projekt som lett till politisk uppföljning på nationell, nordisk, EU eller internationell nivå, samt övriga konkreta punkter som visar att arbetet har varit framgångsrikt

och bidragit till hållbar utveckling eller en minskad miljöbelastning. Målgruppen för denna kommer främst att vara nationella politiker, men också media i en viss mån. Dessutom kommer gruppens informationsaktivitet under år 2004 att vara som vanligt, bl.a. i form av publicering av relevanta resultat i TemaNord-rapporter. Ett underlag för en broschyr om BAT i småbåtshamnar som utarbetas under hösten 2003 kommer att publiceras i ett populärt forum på 3-6 olika språk under 2004, (jfr. punkt 2.1 i tabell 1) för spridning till hamnar och småbåtsägare. Vidare kan Småsamfundsgruppens Idéworkshops för LA21-representanter nämnas, genom vilka man tänker utbyta erfarenheter och sprida kunskap från tidigare LA21-relaterade initiativ till lokala myndigheter, organisationer och aktiva personer.

6 SAMARBETE MED ÖVRIGA GRUPPER OCH SEKTORER

PA-gruppen är uppmärksam på att genomförande av hållbar produktion och konsumtion förutsätter samarbete med andra sektorer, till exempel närings- och konsumentsektorerna. Sen i början av år 2002 har PA-gruppen haft ett nära samarbete med NMRIPP-gruppen som antagligen kommer att spela en ledande roll i detta. De två grupperna har ett gemensamt sekretariat.

De föreslagna projekten kring miljö- och hälsosamarbete på lokal nivå i närområdena och gröna marknader och renare teknologier förutsätter samarbete med övriga grupper och sektorer. Miljö- och hälsoprojektet borde drivas i samarbete med hälsosektorn. Miljösektorns kemikaliegrupp kommer också att vara en relevant samarbetspartner samt den tvärssektoriella NMRIPP-gruppen. När det gäller projektet kring gröna marknader och renare teknologier har det föreslagits ett samarbete mellan PA, NMRIPP och Miljö & Ekonomi.

Av övriga aktiviteter på PA-gruppens arbetsplan för år 2004 definieras tre som samarbetsprojekt, d.v.s. ett ev. projekt kring PCB i byggnader, vilket borde genomföras i samarbete med bygg- och bostadssektorn och näringssektorn; projekt kring kartläggning av klosettavatten, vilket delvis har förberetts av jord- och skogsbrukssektorn; samt samarbetet kring PRTR-gruppen, vilket möjligen kommer att indra NKG, Hav och luft, Miljö och data, PA, och NMRIPP-grupperna. Dessutom kommer PA-gruppen att vara i kontakt med jord- och skogsbrukssektorn genom Styrgruppen för den nordiska miljöstrategin för jord- och skogsbruk m.h.t. flera projekt kring organiskt avfall.

Mervärdet i ett samarbete med övriga grupper och sektorer ligger generellt i de övriga aktörernas bidrag inom områden som inte direkt och enbart rör produkt- och avfallsfrågor. Inga specifika problem har förekommit i ett sådant samarbete enligt PA-gruppens erfarenheter, utan processer blir självklart lite tyngre och långsammare när fler aktörer dras in. Samarbetets fördelar och nackdelar övervägs för vart enskilt tillfälle.

7 PROJEKTKATALOG

Det hänvisas till den samlade projektkatalog på gruppens hemsida; http://www.norden.org/miljoe/sk/pa_gruppen.asp?lang=1. Projekten beskrivs med relevant information under ”projektverksamhet”.

8 GRUPPENS SAMMANSÄTTNING

PA-gruppens medlemmar den 1 september 2003:

Sigurbjörg Sæmundsdóttir, Miljöministeriet, Island, ordförande
Ari Nissinen, Finlands Miljöcentral, Finland
Bror Johansson, Ålands Landskapsstyrelse, Åland
Christian Fischer, Miljøstyrelsen, Danmark
Helgi Jensson, Miljö- och livsmedelsverket, Island
Jacob P. Joensen, Heilsufrøðiliga Starvsstovan, Färöarna
Jenny Sandahl, Naturvårdsverket, Sverige
Juhani Puolanne, Finlands Miljöcentral, Finland
Pål Spillum, Statens forurensningstilsyn, Norge
Per Ravn Hermansen, Direktoratet for miljø og natur, Grønland
Trond Espen Haug, Miljøverndepartementet, Norge

Stefán Gíslason, Environice, Island, sekreterare

Färöarna v. Jacob P. Joensen kommer att överta ordförandeskapet för år 2004-2005.

Det hänvisas till gruppens hemsida ang. gruppens mandat.

Den 1 september 2003 hade PA-gruppen 13 undergrupper. Gruppernas sammansättning och mandat redovisas på PA-gruppens hemsida under ”Arbidsgrupper under PA”

9 BUDGET FÖR ARBETSPROGRAM

9.1 Budgetförslag 2004 och förväntat förslag 2005

Projekt	Projektförslag 2004	Prioritering	Förslag 2004, DKK	Förväntad 2005, DKK
1.	Produktrelaterade projekt			
1.1	Miljöstyring i offentlig sektor (2004)	3	350.000	
1.2	Nordisk LCA-selskap (2003-2005)	2	450.000	140.000
1.3	Nordisk input til UNEP's Life Cycle Initiative (2004-2006)	2	300.000	300.000
1.4	Nordiske LC-"pilotprojekter" (2004-2006)	2	650.000	650.000
1.5	Projekt kring PCB i byggnader (2004)	2	300.000	
1.6	Gröna marknader och renare teknologier			-
	<i>Totalt</i>		<i>2.050.000</i>	<i>1.090.000</i>
2.	Renare Teknologi-relaterade projekt			
2.1	BAT i småbåtshamnar, översättning (2004)	1	100.000	
2.2	BAT i fiskeskepp (2004)	1	300.000	
2.3	Idéworkshops för LA21-representanter (2004)	1	400.000	
2.4	BAT projekt (2005)			400.000
2.5	Projekt i småsamfund (2005)			400.000
2.6	Miljö- och hälsosamarbete på lokalt nivå i närområdena			-
	<i>Totalt</i>		<i>800.000</i>	<i>800.000</i>
3.	Avfallsrelaterade projekt			
3.1	Kartläggning av klosettavfallet (Samarbetsprojekt) (2003-2004)	2	100.000	
3.2	PRTR (Samarbetsprojekt) (2003-2004)	2	20.000	
3.3	Sekretariat för Horisontale standarder (2003-2005)	1	150.000	150.000
3.4	Håndteringsmetoder for organisk dagrenovation (2004)	1	500.000	
3.5	Projekt kring WEEE (2004-2005)	3	400.000	300.000
3.6	Projekt kring temainriktad strategi för förebygg. av avfall (2004)	1	600.000	
3.7	Projekt kring organisk avfall (2005)			500.000
3.8	Projekt kring emballageavfall (2005)			300.000
	<i>Totalt</i>		<i>1.770.000</i>	<i>1.250.000</i>
Diverse	Reseutgifter, sekretariat och tryckning			
Div. 1	Resekostnader undergrupperna	1	500.000	500.000
Div. 2	PA-gruppens sekretariat	1	290.000	290.000
Div. 3	Tryckkostnader, NMR	1	280.000	280.000
Div. 4	Successhistorier - broschyr	1	150.000	
	<i>Totalt</i>		<i>1.220.000</i>	<i>1.070.000</i>
	Totalt - Prioritering 1		3.270.000	
	Totalt - Prioritering 2		1.820.000	
	Totalt - Prioritering 3		750.000	
	Totalt		5.840.000	4.210.000

Tabell 1. Budgetförslag för PA-gruppen 2004 och förväntat förslag 2005

9.2 Totalbudget 2004 delat på de tre pelarna

Projekt	Projektförslag 2004	Norden	EU	Näromr.	Förslag 2004, DKK
1.	Produktrelaterade projekt				
1.1	Miljöstyring i offentlig sektor (2004)	280.000	35.000	35.000	350.000
1.2	Nordisk LCA-selskap (2003-2005)	270.000	90.000	90.000	450.000
1.3	Nordisk input til UNEP's Life Cycle Initiative (2004-	210.000	60.000	30.000	300.000
1.4	Nordiske LC-"pilotprojekter" (2004-2006)	195.000	390.000	65.000	650.000
1.5	Projekt kring PCB i byggnader (2004)	240.000	30.000	30.000	300.000
	<i>Totalt</i>	<i>1.195.000</i>	<i>605.000</i>	<i>250.000</i>	<i>2.050.000</i>
2.	Renare Teknologi-relaterade projekt	-	-	-	
2.1	BAT i småbåtshamnar, översättning (2004)	70.000	10.000	20.000	100.000
2.2	BAT i fiskeskepp (2004)	240.000	30.000	30.000	300.000
2.3	Idéworkshops för LA21-representanter (2004)	280.000	40.000	80.000	400.000
	<i>Totalt</i>	<i>590.000</i>	<i>80.000</i>	<i>130.000</i>	<i>800.000</i>
3.	Avfallsrelaterade projekt				
3.1	Kartläggning av klosettavatten (Samarbetsprojekt) (	70.000	20.000	10.000	100.000
3.2	PRTR (Samarbetsprojekt) (2003-2004)	14.000	4.000	2.000	20.000
3.3	Sekretariat för Horisontale standarder (2003-2005)	30.000	105.000	15.000	150.000
3.4	Håndteringsmetoder for organisk dagrenovation (2	350.000	100.000	50.000	500.000
3.5	Projekt kring WEEE (2004-2005)	200.000	160.000	40.000	400.000
3.6	Projekt kring temainriktad strategi för föreb. av avf	120.000	420.000	60.000	600.000
	<i>Totalt</i>	<i>784.000</i>	<i>809.000</i>	<i>177.000</i>	<i>1.770.000</i>
Diverse	Reseutgifter, sekretariat och tryckning				
Div. 1	Resekostnader undergrupperna	275.000	175.000	50.000	500.000
Div. 2	PA-gruppens sekretariat	159.500	101.500	29.000	290.000
Div. 3	Tryckkostnader, NMR	154.000	98.000	28.000	280.000
Div. 4	Successhistorier - broschyr	150.000	-	-	150.000
	<i>Totalt</i>	<i>738.500</i>	<i>374.500</i>	<i>107.000</i>	<i>1.220.000</i>
	Totalt	3.307.500	1.868.500	664.000	5.840.000
	%	57	32	11	100

Tabell 2. Totalbudget för PA-gruppen 2004 delat på de tre pelarna, (Norden, EU och Närområdena)

9.3 Sekretariatets kostnader

PA-gruppens sekretariat	Belopp 2004, DKK
Lön	175.000
Administrative kostnader	25.000
Resekostnader	90.000
<i>Totalt</i>	<i>290.000</i>

Tabell 3. Fördelning av PA-sekretariatets kostnader 2004

Borgarnes 2003-09-30
Stefán Gíslason, sekreterare för PA-gruppen